

Cançons per una revolta: «La Santa Espina»

La sardana més prohibida de la història de Catalunya

Al llarg dels segles els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. Un dels elements indispensables en l'establiment de tota identitat és la configuració d'un imaginari col·lectiu. En temps convulsos en l'espectre polític, a Enderrock.cat recollim un bon grapat de cançons catalanes que tenen imprès el segell de la lluita i la revolució, a raó d'una cada dia. Avui, "La Santa Espina", amb música d'**Enric Morera** i text d'Àngel Guimerà (1907).

"La Santa Espina" és una de les sardanes més populars, i l'han enregistrat la majoria de cobles. En temps de dictadures va ser una de les peces que van fer el paper d'himne del país quan "Els segadors" estava prohibit. Però aquesta composició també va patir censura i prohibicions i durant molts anys no es va poder interpretar en públic. La cançó es va donar a conèixer formant part de la sarsuela *La Santa Espina*, amb música d'**Enric Morera** i llibret d'Àngel Guimerà. L'obra es va estrenar el 19 de gener de 1907 al Teatre Principal de Barcelona, i va obtenir un èxit tan extraordinari que va seguir en cartellera fins al 16 d'abril: se'n va fer al voltant de 130 representacions. Potseriorment es va reposar diverses vegades, també amb una gran resposta popular.

El 1924, en plena dictadura de Primo de Rivera, l'Estat espanyol ja havia detectat que la sardana "La Santa Espina" havia adquirit un poder simbòlic enorme i feia el paper d'himne substituint "Els segadors", que havia estat prohibit. Per aquest motiu, el governador civil de Barcelona, el general

Carlos de Lossada, va definir la cançó com un "himne representatiu d'odioses idees i criminals aspiracions" que la gent s'escoltava "amb el respecte i reverència que es tributen als himnes nacionals", i resolia "prohibir que es toqui i canti la mencionada sardana a la via pública, sales d'espectacles i societats i a les romeries o reunions camperoles, per prevenir els infractors d'aquesta ordre que procediré al seu càstig amb tot el rigor".

Després de la Segona República, la censura es va tornar a acarnissar amb "La Santa Espina" i va considerar "terminantment prohibit tocar i/o cantar 'La Santa Espina', tant al carrer com en recintes tancats". Va ser una prohibició estricta durant els 25 primers anys. A les cobles que tocaven més enllà de la frontera la policia els advertia que no podien interpretar-la, i algun cop s'havia retingut algun músic que no havia fet cas del 'consell'.

A la meitat de la dècada dels seixanta la dictadura es va relaxar i es va començar a permetre la seva interpretació instrumental. El 1969 **La Trinca** va versionar en català "This Land Is Your Land", de **Woody Guthrie**. Després d'una primera estrofa amb una adaptació de l'original a la realitat catalana, el grup de Canet cantava la lletra de "La Santa Espina". La censura no ho va detectar.